

враховують навчально-пізнавальні можливості студента. Серед них: мультимедійні презентації; електронні словники і підручники; програми-тренажери; лабораторні практикуми, де моделюються реальні процеси; тестові системи; розширена модель енциклопедії, у якій були не тільки ілюстрації і світлини, а й звук, музичний супровід, фрагменти відео; комп'ютерні слайд-фільми [1, с. 64].

Отже, експеримент із проектування інформаційних технологій підготовки майбутніх фахівців із соціальної роботи показав, що вони є рушійною силою реалізації проєкту, сприяють переходу студентів до самокерованого навчання.

Список використаних джерел

1. Лебедик Л. В. Проектування інформаційних технологій фахової підготовки майбутніх педагогів / Л. В. Лебедик // Педагогічні науки. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. – Вип. 69. – С. 62–67.
2. Стрельніков В. Ю. Інформаційні технології навчання / В. Ю. Стрельніков // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. – К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. – Вип. 35. – С. 84–94.
3. Стрельніков В. Ю. Проектування професійно-орієнтованих інформаційних технологій у вищій школі / В. Ю. Стрельніков // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / Редкол. : І. А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця : ДОВ Вінниця, 2004. – Вип. 6. – С. 599–608.
4. Стрельніков В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання / В. Ю. Стрельніков. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. – Кн. 2. – 230 с.
5. Стрельніков В. Ю. Теорії інтенсивного навчання майбутніх викладачів / В. Ю. Стрельніков // Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії : Матеріали V Всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Українець С. Я. – Рівне : РІКУП НАНУ, 2015. – 308 с. – С. 203-207.
6. Стрельніков В. Ю. Технологія інтенсивного електронного навчання: вітчизняний та зарубіжний досвід / В. Ю. Стрельніков // Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. – С. 19–24.

УДК 378.01:001.895:004

Стрельніков В. Ю.,

*д. пед. н., професор, професор кафедри фізики,
загальної дидактики і педагогіки*

*Донецького національного університету імені Василя Стуса (м. Вінниця),
професор кафедри спеціальної освіти і соціальної роботи*

*Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ПРОЄКТУВАННЯ ВИКЛАДАЧЕМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ

Важливість дослідження теоретичних основ проектування викладачем інтерактивних технологій підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної

освіти на основі електронних освітніх ресурсів є незаперечною. Тому уточними поняття «інноваційні технології навчання» та «інтерактивні технології навчання»; сформулюємо вимоги до знань викладача-проектанта інтерактивних технологій підготовки фахівця зі спеціальної освіти.

Так, спробуємо докладніше вивчити суть понять «інноваційні технології навчання» та «інтерактивні технології навчання», адже «довільне» їх вживання, на нашу думку, є ознакою слабкості педагогічної теорії [10-12].

Інколи «інноваційні технології навчання» розглядають просто як такі, що є новими для нашої вищої школи. При цьому забувають, що термін походить від двох латинських слів: *in* – префікс, що означає заперечення та *novatio* – оновлення, зміна – нововведення. Таким чином, «інноваційна технологія навчання» є не просто новою, а такою, що заперечує вже існуючі. Якщо цього немає, то застосовується модне слово без реального його забезпечення. Це стосується й інших термінів, якими наповнені сьогодні «педагогічні дослідження»: «інноваційне мислення», «інноваційне середовище», «інноваційні підходи» тощо [1, с. 332-337; 2, с. 80-95; 3, с. 43-64; 7, с. 62-67; 10, с. 84-94; 13, с. 155-162].

Аналогічна ситуація й із «інтерактивними технологіями навчання». Переважна більшість вітчизняних дослідників взяли за основу англійське слово *interactive*, що означає діалог, спілкування. Ми вважаємо, що інтерактивні технології навчання не можна зводити лише до комунікацій. По-перше, «інтерація» є діалогом, який важко алгоритмізувати (тобто, зробити власне технологією навчання) через спонтанність спілкування. По-друге, у дидактиці давно відомі «активні технології навчання», які продуктивно використовуються і сьогодні. Тому і цей термін слід виводити з двох латинських слів: *activus* – діяльний, енергійний – відповідно, технологія навчання, що активізує роботу того, хто навчається; *inter...* – префікс, що означає перебування поміж – звідси «інтерактивна технологія навчання» є такою, у якій активність суб'єкта навчання викликана зовнішніми чинниками (організацією навчального процесу).

Тепер з'ясуємо вимоги до проектанта інтерактивних технологій підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти. У професійній діяльності викладача проектування відіграє винятково важливу роль, адже воно обґрунтовує і водночас реалізує процеси впровадження теоретичних розробок [2, с. 80-95; 3, с. 43-64; 4, с. 69-73; 5-6; 9, с. 233-235; 13, с. 155-162]. Проектування потребує синтезу різноманітних знань: педагогічних, психологічних, філософських, соціологічних, історичних, екологічних, медичних, правових, технічних, інформаційних тощо. Це викликане колосальною відповідальністю не лише за технологічну сторону дидактичного процесу, а й за життя і психічний стан людей, що беруть участь у реалізації даного проєкту. Якщо для технічного проєкту можна перерахувати й описати всі елементи, конструктивні вузли й умови, що забезпечують його впровадження, то для інтерактивної технології навчання проробити таку роботу буває у край важко через

багатофакторність педагогічного явища і індивідуальні особливості суб'єктів його реалізації. Проекти інтерактивних технологій навчання мають бути більш гнучкими порівняно з технічними і мати певний резерв для корекції окремих вузлів.

Проект інтерактивної технології підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти може бути вироблений лише на підґрунті критичного аналізу раніше виконаних дій, діяльності та її продуктів [1, с. 332–337; 2, с. 80–95; 3, с. 43–64; 8, с. 25–28; 10, с. 84–94; 12, с. 203–207]. Він має спиратися на експериментально вивірену уяву, містити довершене дослідження реконструйованого об'єкта у тому вигляді, в якому він існує насправді і зорієнтований на впровадження в життя [3, с. 43–64; 7, с. 62–67; 13, с. 162].

Проектна діяльність педагога з підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти є інтегральним інтелектуальним засобом, який опосередковує розгортання процесу трансформації теоретичного в практичне, потенційного в актуальне. При цьому головним знаряддям проєктування є схеми і проєкти «інтерактивних технологій навчання».

Слід висловити застереження, що будь-який проєкт технології підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти практично завжди реалізується лише частково. Це обумовлено тим, що процеси, явища, спроектовані педагогом, можуть вийти з-під контролю через суттєвий вплив випадкових чинників. Під час реалізації проєкту підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти можуть, наприклад, відбутися важливі події в житті студента, які спричинять зміну поведінки і вплинуть на результативність. Хоча майже неможливо точно спроектувати складні педагогічні об'єкти (психічний розвиток майбутнього фахівця зі спеціальної освіти, міжособистісні взаємини, процеси виховання, соціалізації, культурного становлення тощо), але це не означає, що треба відмовитися від цього. В цілому ж проєкт і його реалізація мають вирішити актуальну педагогічну проблему, бути корисними для масового використання, оскільки характеризуються новизною, гнучкістю, оптимальністю, цілісністю.

Проектування підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти буде ефективним, якщо, по-перше, воно не вимагатиме додаткових ресурсів; по-друге, його можна застосувати; по-третє, реальними будуть потенційні можливості для зниження витрат на його застосування без втрати якості.

Таким чином, проєктування підготовки майбутнього фахівця зі спеціальної освіти в діяльності викладача є складним, самостійним явищем, розуміння якого неможливе без звернення до його технічних і гуманітарних коренів, традицій і сучасних досягнень педагогіки.

Список використаних джерел

1. Гладков Д. Ю. Проектування викладачем вищої школи інноваційних технологій навчання / Д. Ю. Гладков, Л. В. Лебедик // Збірник наукових статей магістрів. Факультет товарознавства, торгівлі та маркетингу. Факультет харчових

- технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу. – Полтава : ПУЕТ, 2019. – 425 с. – С. 332-337.
2. Лебедик Л. В. Компоненти структури підготовленості викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем / Л. В. Лебедик // Засоби навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. праць / ред. кол.: акад. І. Ф. Прокопенко (голов. ред.) та інші; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2017. – Вип. 49. – 231 с. – С. 80-95.
 3. Лебедик Л. В. Концептуальні засади підготовки викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури / Л. В. Лебедик, В. Ю. Стрельников // Неперервна професійна підготовка фахівців в умовах формування спільного європейського освітнього простору: монографія / за редакцією С. П. Архипової, О. П. Лещинського. – Черкаси: ЧНУ, 2020. – 335 с. – С. 43-64.
 4. Лебедик Л. В. Критерії готовності майбутнього викладача до проектування дидактичних систем / Л. В. Лебедик // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. – Випуск 69. – Наукове видання «Педагогічні науки». – Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. – 139 с. – С. 69-73.
 5. Лебедик Л. В. Підготовка викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем в умовах магістратури: монографія / Л. В. Лебедик. Полтава: ПУЕТ, 2018. – 425 с.
 6. Лебедик Л. В. Підготовка майбутніх викладачів вищої школи до проектування дидактичних систем: монографія / Л. В. Лебедик. – Полтава: ПУЕТ, 2020. – 623 с. – URL : <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8837>
 7. Лебедик Л. В. Проектування інформаційних технологій фахової підготовки майбутніх педагогів / Л. В. Лебедик // Педагогічні науки. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. – Вип. 69. – С. 62-67.
 8. Лебедик Л. В. Проектування форм педагогічної підготовки майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури / Л. В. Лебедик // Імідж сучасного педагога. – 2017. – № 8 (177). – С. 25-28.
 9. Лебедик Л. В. Теоретичні засади підготовки викладачів вищої школи до проектування технологій дистанційного навчання в умовах магістратури / Л. В. Лебедик // Дистанційна освіта: забезпечення доступності та неперервної освіти впродовж життя (E-Learning and University Education – 2017) : матеріали XLII Міжнародної науково-методичної конференції (м. Полтава, 9–10 лютого 2017 року). – Полтава: ПУЕТ, 2017. – 365 с. – С. 233-235.
 10. Стрельников В. Ю. Інформаційні технології навчання / В. Ю. Стрельников // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. – К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. – Вип.35. – С. 84-94.
 11. Стрельников В. Ю. Педагогічні основи забезпечення особистісного і професійного розвитку студентів засобами інноваційних технологій навчання / В. Ю. Стрельников. – Полтава : РВВ ПУСКУ, 2002. – Кн. 2. – 230 с.
 12. Стрельников В. Ю. Теорії інтенсивного навчання майбутніх викладачів / В. Ю. Стрельников // Сучасні проблеми гуманітаристики: світоглядні пошуки, комунікативні та педагогічні стратегії : Матеріали V Всеукр. наук.-практ. конфер. / Редкол. Бошицький Ю. Л., Чернецька О. В., Українець С. Я. – Рівне : РІКУП НАНУ, 2015. – 308 с. – С. 203-207.
 13. Lebedyk L. V. 1.15. Structural components and functions of projecting activity of future high school teachers. Theory and Practice of Future Teacher's Training for Work in New Ukrainian School: monograph / Edit. I. F. Prokopenko, I. M. Trubavina. – Prague, OKTAN PRINT s.r.o. – 674 p. – P. 155-162.